

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 21.10.2011
COM(2011) 653 galīgā redakcija

**KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**par starpposma novērtējumu ārējās sadarbības nolīgumiem ar Amerikas Savienotajām
Valstīm un Kanādu augstākās izglītības, apmācības un jaunatnes jomā**

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

par starpposma novērtējumu ārējās sadarbības nolīgumiem ar Amerikas Savienotajām Valstīm un Kanādu augstākās izglītības, apmācības un jaunatnes jomā

1. IEVADS

Šis novērtējums ir izstrādāts saskaņā ar 7. pantu nolīgumā starp Eiropas Kopienu un Amerikas Savienotajām Valstīm, kas tika noslēgts 2006. gada 4. decembrī¹, un nolīgumā starp Eiropas Kopienu un Kanādas valdību, kas tika noslēgts 2006. gada 18. decembrī², augstākās izglītības, apmācības un jaunatnes jomā³. Tajā izklāstīta Komisijas nostāja attiecībā uz šo divu nolīgumu starpposma novērtējuma galvenajiem secinājumiem un ieteikumiem. Minētais novērtējums ir pieejams šādā vietnē:

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/evalreports/index_en.htm.

Lai gan novērtējuma rezultāti tika akceptēti, diemžēl budžeta ierobežojumu dēļ gan ASV, gan Kanādas iestādes nolēma atcelt visus pašreizējos un turpmākos divpusējos projektus no šā brīža līdz 2013. gadam, kad abi nolīgumi beidzas. Komentāros par novērtētāju sniegtajiem ieteikumiem, kas izklāstīti 5. iedaļā, Komisija pienācīgi ņem vērā šo neparedzēto notikumu pavērsienu.

2. SADARBĪBAS NOLĪGUMI

2.1. Mērķi

Abi nolīgumi ir vērsti uz izglītības, cilvēku savstarpējo kontaktu veidošanas un diplomātijas mērķiem. Tie uzlabo izglītības un apmācības kvalitāti Eiropas Savienībā, veicinot sadarbību ar Amerikas Savienotajām Valstīm un Kanādu. Nolīgumi ir paredzēti, lai ietekmētu šādas divas jomas:

- (1) kultūru dialogs un savstarpējās sapratnes veicināšana, un
- (2) tādu iemaņu un prasmju izveidošana, kas attiecas uz zināšanām balstītu ekonomiku.

2.2. Intervences instrumenti

Galvenās darbības, ko veic saskaņā ar nolīgumiem, ir dažādu iestāžu starptautiskas partnerības, kurās:

¹ Padomes Lēmums Nr. 2006/910/EK (OV L 346, 2006. gada 9. decembris, 33. lpp).
² Padomes Lēmums Nr. 2006/964/EK (OV L 397, 2006. gada 30. decembris, 14. lpp).
³ Jaunatnes joma = tikai ES un Kanādas nolīgumā.

- iesaistītas gan Ziemeļamerikas, gan ES augstākās izglītības un/vai apmācības iestādes,
- notiek sadarbība, lai izstrādātu vienotas bakalaura/maģistra grāda programmas, tostarp kopīgu/divkāršu zinātnisko grādu programmas, un
- tiek veicināta gan studentu, gan mācībspēku transatlantiskā mobilitāte.

Saskaņā ar ES un ASV nolīgumu īpaši tiek veiktas šādas darbības:

- (1) *ATLANTIS* programma ar trim pakārtotām darbībām: i) transatlantisko zinātnisko grādu projekti (*TD*); ii) izcilības mobilitātes projekti (*EIM*) un iii) uz politiku vērsti pasākumi (*POM*);
- (2) Šūmaņa-Fulbraita stipendiju shēma;
- (3) *OCEANS* absolventu asociācija⁴ un
- (4) tehniskā atbalsta pasākumi, tostarp ikgadēji politikas forumi un pētījumi.

Saskaņā ar ES un Kanādas nolīgumu īpaši tiek veiktas šādas darbības:

- (1) ES un Kanādas programma, kas ietver augstākās izglītības un apmācības pasākumus, jo īpaši transatlantiskās apmaiņas partnerības (*TEP*) un transatlantisko zinātnisko grādu partnerības (*TDP*);
- (2) jaunatnes pasākumi, jo īpaši jauniešu apaļā galda apspriedes; un
- (3) papildu darbības, jo īpaši ES un Kanādas mācību apmeklējumi un stažēšanās programmas, kā arī *OCEANS* absolventu asociācija.

Sīkāku informāciju par šiem instrumentiem un pamatdokumentiem var iegūt Komisijas tīmekļa vietnēs⁵.

2.3. Finansējums un rezultāti

Parasti Eiropas Savienība nodrošina finansējumu ES iestāžu, zinātnieku un studentu tiešai izmantošanai, savukārt Amerikas Savienotās Valstis un Kanādas valdība sniedz finansējumu savu attiecīgo valstu iestāžu, zinātnieku un studentu tiešai izmantošanai.

Eiropas Savienības budžeta piešķirums *ATLANTIS* programmai bija 23,2 miljoni euro laikposmam no 2006. līdz 2010. gadam un ES un Kanādas programmai — 5,1 miljons euro laikposmam no 2007. līdz 2010. gadam⁶. Finansējumu programmām piešķir, pamatojoties uz finansējuma atbilstības principu starp katra nolīguma līgumslēdzējām pusēm, kas nozīmē, ka ES piešķirtie budžeta līdzekļi beigās tiek divkāršoti ar atbilstošajiem līdzekļiem, ko sniedz attiecīgās ASV un Kanādas iestādes.

⁴ www.oceans-network.eu.

⁵ ES un ASV nolīgums: http://ec.europa.eu/education/eu-usa/doc1901_en.htm.

ES un Kanādas nolīgums: http://ec.europa.eu/education/eu-canada/doc1688_en.htm.

⁶ Nolīguma vēlās parakstīšanas dēļ ES un Kanādas aicinājums iesniegt priekšlikumus tika publicēts 2006. gadā.

Līdz šim *ATLANTIS* programma ir devusi iespēju kopumā 5034 personām un 317 iestādēm piedalīties 67 mobilitātes projektos.

Līdz šim ES un Kanādas programma ir devusi iespēju kopumā 2804 personām un 195 iestādēm piedalīties 37 mobilitātes projektos.

ES līdzfinansējums Šūmaņa-Fulbraita stipendiju shēmai ir EUR 320 000 gadā⁷, un tajā līdz šim kopumā piedalījušies 83 dalībnieki.

3. NOVĒRTĒJUMS

Līgums starpposma novērtējuma veikšanai attiecībā uz ES un ASV un uz ES un Kanādas nolīgumiem tika piešķirts uzņēmumam *ECOTEC/ECORYS* 2010. gada martā. Šo novērtējumu veica laikā no 2010. gada marta līdz 2011. gada janvārim. Komisija nobeiguma novērtējuma ziņojumu saņēma 2011. gada 15. jūnijā.

Kas attiecas uz izmantotajām metodēm, novērtējuma veikšanai vērtētāji vāca datus, rīkojot pārrunas ar Ziemeļamerikas ieinteresētajām personām Vašingtonā un Otavā; diskusijas ar Eiropas Komisijas ierēdņiem un Izglītības, audiovizuālās jomas un kultūras izpildaģentūras (*EACEA*) un Beļģijas-Luksemburgas Fulbraita komisijas darbiniekiem Briselē; padziļinātās intervijas ar 95 projekta partneriem un koordinatoriem (un studentiem), kas pārstāvēja 20 tematiskos projektus, tostarp veicot apmeklējumus katrā attiecīgajā projektā; tiešsaistes aptaujas ar projekta partneriem un koordinatoriem, saņemot 209 atbildes; studentu un Šūmaņa-Fulbraita stipendiātu tiešsaistes aptaujas, saņemot attiecīgi 53 un 57 atbildes; piecu noraidīto pieteikuma iesniedzēju telefona aptaujas un attiecīgo dokumentu pārskatīšanu.

4. NOVĒRTĒJUMA REZULTĀTI

Novērtējuma rezultāti kopumā ir ļoti pozitīvi. Tie deva iespēju analizēt, kāda ir nolīgumu atbilstības pakāpe vajadzībām; kādā mērā tie pārklājas, papildina vai ir pretrunā ar citām politikas jomām un pasākumiem; nolīgumu iedarbīgumu, īstenojot paredzētos mērķus un ietekmes, un to pievienoto vērtību; to efektivitāti un rentabilitāti, pārvaldības pasākumu efektivitāti, citus darbības jautājumus, piemēram, projektu rezultātu izplatīšanu un izmantošanu; un to, cik lielā mērā atbalstītās darbības ir ilgtspējīgas.

4.1. Atbilstība vajadzībām

Vērtētāji secināja, ka nolīgumi sniedz atbilstošu risinājumu to vajadzību kopumam, kuras ir svarīgas un kļūst arvien nozīmīgākas, un ko rada globalizācija un tai paralēls process — izglītības internacionalizācija. Attiecībā uz nolīgumu mērķiem ir šādi secinājumi:

- šie mērķi ir pietiekami plaši un elastīgi, lai valdības varētu sasniegt dažādus politiskus un ekonomiskus mērķus;
- tie nodrošina pastāvīgu platformu diskusijām laikā, kad arvien pieaug sarežģītība un konkurence, aizsargājot jomu, kas, kā liecina pieredze citās jomās, var būt ļoti apdraudēta;

⁷ Izņemot 2006. gadu, kad ES līdzfinansējums bija EUR 260 000.

- tie sniedz iespējas jauniem dalībniekiem ienākt starptautiskās izglītības sfērā un
- tie sniedz iespēju iestādēm iesaistīties vismodernākajos un vadošākajos starptautiskās partnerības veidos, izmantojot vairāku iestāžu sadarbību un kopīgo/divkāršo zinātnisko grādu iegūšanu.

4.2. Papildināmība ar citām politikas jomām un darbībām

Vērtētāji konstatēja, ka programmas nepārklājas vai nav pretrunā ar plašu ES iniciatīvu klāstu saistībā ar starptautiskās sadarbības, mobilitātes, izglītības un apmācības jomām, ar kurām šiem nolīgumiem ir dažas līdzīgas iezīmes. Gluži pretēji — nolīgumi ir unikāli vairākos veidos, jo īpaši tāpēc, ka tie ir starptautiski divpusēji nolīgumi un sniedz priekšrocības, kas rodas no šāda veida institucionālas sadarbības saskaņā ar starptautiskajām publiskajām tiesībām. Lai gan, salīdzinot ar regulārās starptautiskās sadarbības apmēru, kas šajā jomā notiek starp ES, ASV un Kanādu, ar nolīgumiem atbalstīto darbību skaits ir samērā neliels, tās tomēr piedāvā plašu iespēju spektru. Vienīgi attiecībā uz jaunatnes lietu jomu (tikai Kanāda) vērtētāji konstatēja trūkumus praktiskās īstenošanas ziņā, kas padarīja papildināmību grūti novērtējamu.

4.3. Iedarbīgums

Vērtētāji konstatēja, ka nolīgumi ir sekmējuši visu tajos paredzēto mērķu sasniegšanu, taču nav bijuši tik efektīvi kā plānots, sniedzot iespējas diskusijai un pieredzes apmaiņai par politikas jautājumiem, un attiecībā uz Kanādu — jaunatnes jomā. Studenti, kas piedalījās nolīgumu ietvaros izveidotajās programmās, guva būtisku labumu, sekmējot savu personīgo un profesionālo attīstību (sociālās prasmes, valodu zināšanas, kultūru prasmes un iemaņas, kas ir noderīgas globālajā darba tirgū un starptautiskā darba vidē). Tika konstatēts, ka nolīgumiem bijusi ļoti pozitīva ietekme gan uz darbiniekiem un speciālistiem, gan uz iestādēm, kas iesaistījušās projektos, jo īpaši attiecībā uz starptautisku tīklu izveidošanu un uzturēšanu, iestādes tēla un reputācijas uzlabošanu, veidojot spēju darboties starptautiskā līmenī un radot “pārmaiņu virzītājspēkus”, kas var pozitīvi ietekmēt rezultātus visās attiecīgajās iestādēs.

4.4. Pievienotā vērtība

Novērtējumā secināts, ka nolīgumu divpusējā finansējuma aspekts bija būtiska pievienotā vērtība stratēģiskā līmenī un ka nolīgumi palīdz pārvarēt skaidri redzamo “plaisu tirgū”, kas attiecas uz starptautiskās sadarbības finansēšanu starp ES un ASV vai Kanādu. Lielākā daļa partneru un koordinātoru uzskata, ka viņu projekti ir kvalitatīvāki, noderīgāki un vērtīgāki, salīdzinot ar citām starptautiskajām sadarbības programmām šajā jomā. Tika secināts, ka nolīgumi varētu būt paraugs citām industrializētajām valstīm, jo īpaši tādēļ, ka tie ir augstas kvalitātes studentu mobilitātes garants, veicina novatorisku pieeju izmantošanu mācību programmu izstrādē, pārredzamībā un pārnesamībā un nodrošina līdzekļus, lai veidotu starptautisku sadarbību.

4.5. Efektivitāte

Nolīgumu izmaksu efektivitātes ziņā vērtētāji konstatēja, ka, neraugoties uz to, ka pilnīga šo programmu efektivitātes novērtējuma veikšanai būtu bijis nepieciešams vairāk datu, vidējais ES piešķirtais budžets vienam apmaiņas studentam nolīgumu ietvaros bijis ievērojami mazāks, salīdzinot, piemēram, ar *Erasmus Mundus* programmu, un pateicoties tam, ka tika izmantots finansējuma atbilstības princips. Tomēr ārkārtīgi mazais budžets, kas pieejams ES un Kanādas programmā, rada būtiskus šķēršļus, lai sasniegtu visus nolīgumā paredzētos mērķus.

4.6. Ilgtspēja

Vērtētāji secināja, ka saskaņā ar nolīgumiem izveidotās partnerības vairumā gadījumu tiek turpinātas — puse no projektu partneriem un koordinatoriem uztur sakarus pēc projektu beigām, un trīs ceturtdaļas no Šūmaņa-Fulbraita stipendiātiem turpina sadarbību ar kolēģiem no uzņemošajām iestādēm, parasti tas notiek attiecībā uz pētniecības darbībām. Tomēr projektu līmenī, lai gan koordinatori vēlētos turpināt sadarbību, ņemot vērā viņu būtisko personisko līdzdalību projektā, pašreizējo institucionālo resursu ierobežojumu dēļ darbības pēc projekta pabeigšanas pilnībā turpinās samērā reti, un uzņēmumi joprojām reti kad ir finansējuma avots, jo īpaši tas attiecas uz ES valstu dalībniekiem.

4.7. Popularizēšana, izplatīšana un izmantošana

Vērtētāji skaidri norādīja, ka bija svarīgi panākt ietekmi, kas ir plašāka nekā atsevišķu projektu ietekme konkrētā brīdī. Tomēr tika konstatēti daži šķēršļi šā rezultāta sasniegšanai, jo īpaši saistībā ar programmu iespējamo redzamības trūkumu un/vai to nepietiekamu atpazīstamību (izņemot Šūmaņa-Fulbraita stipendiju shēmu), kā arī skaidri atpazīstama nosaukuma neesamību (tikai attiecībā uz Kanādu). Turklāt vērtētāji arī secināja, ka varētu uzlabot ar nolīgumiem saistīto publicitāti un rezultātu izplatīšanu. Viņi arī paziņoja, ka ikgadējā projektu vadītāju konference būtu jā saglabā kā nozīmīga tikšanās reize, kas piedāvā savstarpējas bagātināšanās iespējas starp dažādiem projektiem un iestādēm. Būtu jāuzlabo vertikālā komunikācija ar ieinteresētajām personām par rezultātiem, kas gūti uz politiku vērstajos pasākumos. Vērtētāji arī uzsvēra *OCEANS* absolventu asociācijas iespējamās priekšrocības attiecībā uz projektu popularizēšanu un izplatīšanu. Lai gan vērtētāji jau ņēma vērā to, ka programmās gūtie rezultāti tiek plaši izmantoti starp iestādēm, tie atzīmēja, ka rezultātu izmantošanas potenciāls iestādēs vēl joprojām ir augsts.

5. IETEIKUMI

Turpmāk ir izklāstīti vērtētāju ieteikumi (*kursīvā*), kuriem pievienoti Komisijas komentāri.

5.1. Atbilstība

(1) *Nolīgumi joprojām labi atbilst vajadzībām augstākās izglītības jomā. Kopīgā/divkāršā grāda pieņemšana 2006. gadā liecina, ka nolīgumi spēj saglabāt vadošu progresīvu lomu šajā jomā. Tas, ka šie pasākumi vēl nav īstenoti ES un Kanādas nolīguma ietvaros, liecina, ka nolīgumu potenciāls vēl*

nav izmantots pilnā mērā. Šo nolīguma aspektu īstenošana būtu jāizvirza par prioritāti atlikušajā laika periodā līdz 2013. gadam.

Saskaņā ar divpusējo uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus 2010. gadā Komisija un tās Kanādas kolēģi veica vajadzīgos pasākumus, lai sekmētu un īstenotu kopīgā/divkāršā zinātniskā grāda projektus. Tādējādi viena stipendija tika piešķirta transatlantisko zinātnisko grādu partnerībai mežsaimniecības jomā.

(2) *Nolīgumi labi atbilst augstākās izglītības vajadzībām, taču mazāk profesionālās izglītības un apmācības (PIA) vajadzībām. Lielāka uzmanība jāpievērš tam, kā pielāgot nolīgumus, lai tie labāk atbilstu šīs nozares vajadzībām; tas vien, ka nolīgumi tiks plašāk popularizēti PIA jomā, nebūs pietiekami, lai nodrošinātu lielāku interesi un iniciatīvas šajā jomā.*

Komisija kopā ar transatlantiskajiem partneriem atkārtoti apsprieda iespējas, kā labāk apmierināt vajadzības PIA jomā, izmantojot ikgadējos uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus. Šo diskusiju rezultātā tika atvieglotas dažu programmu prasības attiecībā uz PIA iestādēm.

(3) *Dalībnieki un programmu administratori programmu kvalitāti uzskata par pašsaprotamu vērtību. Erasmus Mundus programma ir centusies panākt, ka kvalitāte ir uzskatāma par programmas "zīmola vērtības" neatņemamu sastāvdaļu, ko ir izstrādājuši un nodrošina paši dalībnieki; var ieteikt izmantot līdzīgu pieeju attiecībā uz projektiem, kas tiek īstenoti saskaņā ar nolīgumiem, it īpaši saistībā ar kopīgo/divkāršo grādu.*

Piekrītot šā ieteikuma saturam, Komisija tomēr norāda, ka tā pamatā ir diezgan neliels studentu atsauksmju skaits, kuras tādējādi nevar uzskatīt par pilnībā reprezentatīvām. Kopumā projektu un to rezultātu/sniegumu kvalitāte ir ļoti augsta. Tomēr Komisija pētīs, kā vēl turpmāk varētu uzlabot to projektu kvalitāti, kas īstenoti saskaņā ar abiem nolīgumiem. Vispirms tā ar EACEA starpniecību nodrošinās, ka visi divpusējos projektos iesaistītie partneri ir informēti par Erasmus Mundus kvalitātes nodrošināšanas rokasgrāmatu un pašnovērtēšanas instrumentu⁸ un tos izmanto.

5.2. Iedarbīgums

(4) *Kanādai trūkst līdzekļu, lai nodrošinātu regulāras diskusijas un pieredzes apmaiņu par politikas jautājumiem. Kaut arī pienākumu sadale starp federālo valdību un provinču valdībām var apgrūtināt tāda mehānisma izveidošanu, kas līdzinātos ASV mehānismam, no jauna būtu jācenšas īstenot mērķi regulāri rīkot pasākumus par abas puses interesējošiem jautājumiem.*

Komisija ņem vērā šo ieteikumu. Izmantojot dažādus kanālus, Komisija ir izskatījusi iespējas uzsākt jēgpilnu un abpusēji izdevīgu politisko dialogu ar Kanādu izglītības, apmācības un jaunatnes jomā. Līdz šim šie centieni bijuši sekmīgi attiecībā uz apvienībām, kas darbojas Kanādas mērogā, augstākās izglītības, profesionālās izglītības un apmācības jomā, kā arī starptautiskās izglītības jomā. Komisija turpinās uzsāktu darbību, īpaši koncentrējoties uz Kanādas federālo un provinču līmeni.

⁸ Pieejami bez maksas: <http://www.emqa.eu>.

- (5) *Nolīgumi ir sekmējuši ES mērķu sasniegšanu svarīgās jomās, bet nav bijuši tik efektīvi kā plānots saistībā ar diskusijas un pieredzes apmaiņas iespējām par politikas jautājumiem un attiecībā uz Kanādu — darbībām jaunatnes jomā. Nolīgumu darbības atlikušajā posmā abas šīs jomas jāpadara par stratēģisku prioritāti. Kanādai būtu ātri jāpieņem lēmums par to, cik lielā mērā jaunatnes joma ir stratēģiska prioritāte, kam būtu jāvelta pastiprināta uzmanība, īstenojot pasākumus pašreizējā nolīguma pēdējo gadu laikā. Gadījumā, ja arī turpmāk netiks veiktas nekādas darbības, ES budžeta līdzekļi, kas piešķirti šajā jomā, būtu jāpārdala citām programmas daļām, lai novērstu resursu izšķiešanu.*

Kaut arī Kanādas nolīguma ietvaros diskusijas un pieredzes apmaiņa par politikas jautājumiem ir mazāk izvērsta (skat. komentārus par 4. *ieteikumu*), Komisija un ASV Izglītības departaments savukārt jau ir sarīkojis divus izglītības politikai veltītus forumus: 2009. gadā par augstākās izglītības reformām un augstskolu un uzņēmumu sadarbību un 2010. gadā par augstākās izglītības, skolu un skolotāju izglītības kvalitāti un nākotnē vajadzīgām prasmēm. 2011. gadā ir paredzēts vēl viens forums, lai apspriestu 21. gadsimta studentus, kvalifikācijas sistēmas un skolēnu mācīšanos.

Attiecībā uz jaunatnes jomu un nolīgumu ar Kanādu Komisija un tās Kanādas sarunu partneri ir veikuši pasākumus, lai īstenotu virkni darbību. Ņemot vērā šīs nesenās attīstības tendences, šķiet, ka līdzekļu pārdale vairs nebūs vajadzīga.

- (6) *Attiecībā uz ES un ASV nolīgumu būtu jāpēta iespējas pastiprināt saikni starp politikas forumiem un uz politiku vērštiem pasākumiem, lai labāk īstenotu iespējamās sinerģijas un nodrošinātu, ka secinājumi, kas gūti uz politiku vērstajos pasākumos, tiek ņemti vērā ES/valstu līmenī.*

Komisija piekrīt šim *ieteikumam* un izskata konkrētas iespējas, kā palielināt sinerģiju un plašāk izplatīt rezultātus, kas gūti gan politikas forumos, gan uz politiku vērstajos pasākumos.

- (7) *Ieguvumi no dalības projektos jādara plašāk pieejami mazākām iestādēm, kurām nav tik liela pieredze, it īpaši PIA jomā. Nolīgumi plašāk jāpopularizē, lai pievērstu šo iestāžu uzmanību, piemēram, izstrādājot labas prakses rokasgrāmatu, kas paredzēta izmantošanai PIA jomā. Jāapsver vajadzība ieviest mehānismu, lai palīdzētu mazāk pieredzējušiem projektu dalībniekiem projekta izstrādes posmā. Turklāt dažas mazāk pārstāvētas iestādes varētu būt prioritāras dalībnieces ikgadējā uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus, kā arī jācenšas identificēt un atbalstīt iepriekš veiksmīgi piedalījušos dalībniekus no nepietiekami pārstāvētām iestādēm, lai tie kļūtu par “paraugu”, veicinot attiecīgo nozaru pārstāvju līdzdalību. Attiecībā uz PIA būtu jāapsver brošūras sagatavošana par veiksmīgiem PIA projektiem, kas būtu īpaši paredzēta šai jomai.*

Komisija daļēji piekrīt šim *ieteikumam*. Jau iepriekšējos ikgadējos uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus tika pieliktas pūles, lai atvieglotu piekļuvi PIA iestādēm (skat. komentārus par 2. *ieteikumu*): šajos uzaicinājumos bija paredzēti noteikumi, lai dotu iespēju dažāda veida iestādēm vai jaunām iestādēm un/vai iestādēm, kas iepriekš nav tikušas finansētas, tikt atlasītām prioritārā kārtā.

Komisija tomēr norāda, ka pret visiem pretendentiem jāizturas vienlīdzīgi, kas nozīmē, ka palīdzības mehānismus nevar paredzēt tikai viena veida projektu iesniedzējiem. EACEA ieviesusi vairākus atbalsta instrumentus potenciālajiem projektu iesniedzējiem, jo īpaši daudzgadu programmu ceļvežus, visbiežāk uzdoto jautājumu sarakstu, projektu apkopojumu un funkcionālās pastkastes, uz kurām var sūtīt jautājumus, kas radušies pieteikuma iesniegšanas posmā. Turklāt Komisija izveidoja EVE⁹, kas ir vienotas informācijas punkts par Eiropas projektiem izglītības, apmācības, kultūras un jaunatnes jomā un kurā atrodama informācija par tūkstošiem projektu un to rezultātiem, jo īpaši attiecībā uz šiem diviem nolīgumiem. Šis projektu rezultātu izplatīšanas un izmantošanas rīks ir pieejams plašai publikai, un mazāk pieredzējušas vai nelielas iestādes to var izmantot kā iedvesmas avotu.

(8) Četrus gadus pēc nolīguma [ar Kanādu] atjaunošanas ir ļoti maz konkrētu rezultātu jaunatnes jomā un dinamika šajā jomā ir neliela. Lai gūtu panākumus, rīcībai šajā jomā jāķļūst par lielāku prioritāti.

Komisija tikai daļēji piekrīt šim ieteikumam. Pēc lēnas darbības sākumposmā kopš 2009. gada dinamika jaunatnes jomā ir palielinājusies. Skatīt komentārus par 5. ieteikumu.

5.3. Efektivitāte

(9) Būtu jāievieš strukturētāki komunikācijas procesi, lai apmierinātu vajadzības pēc informācijas un pārraudzības, piemēram, labāk izmantojot starpdienestu apspriedes starp Komisiju un EACEA.

Komisija piekrīt šim ieteikumam un izskatīs iespējas biežāk rīkot starpdienestu sanāksmes ar EACEA.

(10) Vairāk jāizmanto moderni ziņošanas instrumenti vai vismaz standartizēti formāti, lai uzlabotu darba efektivitāti projektu partneriem un koordinatoriem, kā arī atbalstītu EACEA informācijas un datu apkopošanā. Ir ieteicams ieviest standartizētu formātu, lai varētu reģistrēt studentus un potenciālos absolventus atlases brīdī.

EACEA jau ir sākusi pārskatīt savus ziņojumu sniegšanas rīkus. Konkrēti — jaunajai mobilitātes datubāzei internetā darbība būtu jāsāk 2012. gada sākumā. Ir paredzams, ka šis jaunais instruments īpaši uzlabos studentu un absolventu lokalizēšanu.

(11) Būtu jāievieš strukturētu sanāksmju cikls starp Eiropas Komisiju (EAC ĢD) un Beļģijas/Luksemburgas Fulbraita komisiju, lai apmainītos ar kvalitatīvu informāciju par Šūmaņa-Fulbraita stipendiju shēmu un (iespējamu) sinerģiju ar citām darbībām nolīguma ar ASV ietvaros. Jo īpaši EK būtu regulāri jāsaņem kvalitatīva informācija par stipendiātiem, piemēram, par viņu ģeogrāfisko atrašanās vietu un projektu tēmām.

Būtu jāapspriež izmantojamais formāts un jāvienojas par to, lai nodrošinātu EAC ĢD ar kvantitatīviem datiem par stipendiātiem.

⁹ http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/eve/index_en.htm.

Komisija piekrīt šim *ieteikumam*. Tiks uzsākti konkrēti pasākumi, lai iegūtu kvalitatīvu informāciju par Šūmaņa-Fulbraita stipendiju shēmu strukturētā un regulārā veidā un lai radītu sinerģijas ar citām darbībām, kas īstenotas saskaņā ar nolīgumu ar ASV un citām ES programmām.

(12) *Būtu jāizstrādā pragmatiska un īstenojama pieeja projektu (reālo) līdzekļu un rezultātu pārraudzībai, lai nodrošinātu izmaksu efektivitātes redzamību, un būtu jāizstrādā vienkāršu kritēriju kopums, lai varētu kvalitatīvāk novērtēt izmaksu efektivitāti.*

Komisija ņem vērā šo *ieteikumu*, taču uzsver arī vērtētāju pausto secinājumu, saskaņā ar ko nolīgumi “sākotnēji nerada iemeslu bažām attiecībā uz izmaksu efektivitāti”. Ņemot vērā abiem nolīgumiem un individuālajiem projektiem piešķirto relatīvi mazo budžetu, faktiski daudz rentablāk būtu izstrādāt šādu pragmatisku un īstenojamu pieeju lielāku ES programmu ietvaros un pēc tam analogiski to piemērot attiecībā uz divpusējiem projektiem. Jāatzīmē, ka *EACEA* ir ieviesusi sistēmu neklātienas pārraudzībai un pārraudzībai uz vietas, lai novērtētu projekta īstenošanu, salīdzinot ar tiem plāniem, kas izklāstīti apstiprinātajās darba programmās.

(13) *Būtu jāveic visbiežāk sastopamo (juridisko) šķēršļu un izmantoto risinājumu uzskaitē, un šī informācija jāizplata visiem jaunajiem pretendentiem.*

Komisija piekrīt šā *ieteikuma* saturam, taču norāda, ka jau 2008. gadā tā publicēja labas prakses rokasgrāmatu, kurā sniegti praktiski padomi un ieteikumi veiksmīgai divpusējo projektu plānošanai un īstenošanai¹⁰. Turklāt saistībā ar 2007. gadā realizēto uz politiku vērstu pasākumu projektu ar nosaukumu “Transatlantisko zinātnisko grādu programmu (*TDP*) uzskaites projekts”¹¹ tika izstrādāta publikācija, īpaši pievēršoties problēmām un priekšrocībām kopīgu un divkāršu grādu programmu izstrādē. Šī publikācija bez maksas tika izplatīta visiem projektu veicinātājiem un partneriem projektu vadītāju konferencē Berlīnē, kas notika 2010. gada oktobrī. Komisija izvērtēs, kā vislabāk papildināt un konsolidēt pieejamo informāciju un izplatīt to pēc iespējas plašāk ieinteresētajai publikai.

5.4. Ilgtspēja

(14) *Saglabāt principu, saskaņā ar ko programmās iesaistītās iestādes pašas veic ieguldījumus, lai saglabātu iesaistīto personu saistības finansējuma saņemšanas laikā un pēc tam.*

Komisijai nav nodoma mainīt šo principu.

(15) *Veicināt lielāku tādu partneru līdzdalību un ieguldījumu, kas darbojas citās jomās, nevis izglītības jomā.*

Kopš programmu darbības sākuma un lai uzlabotu attiecības starp izglītības un apmācības iestādēm un darba pasauli, Komisija ir rosinājusi konsorcijs veidošanu, lai projektu darbā iesaistītu tādas organizācijas kā uzņēmumus, arodbiedrības, rūpniecības nozaru un uzņēmumu grupas, nevalstiskās organizācijas, izdevējus,

¹⁰ http://ec.europa.eu/education/external-relation-programmes/doc1949_en.htm.

¹¹ <http://www.tdp-project.de>.

valdības dienestus, tirdzniecības palātas un pētniecības institūtus. Šādas organizācijas cita starpā var piedāvāt stažēšanās iespējas, sniegt profesionālus padomus un pieredzi un palīdzēt projektiem kļūt atpazīstamiem valsts un starptautiskā mērogā, lai tie varētu veiksmīgi turpināt darbību arī pēc finansēšanas perioda beigām.

(16) Radīt iespējas inovatīvi "turpināt" projektus, kas neietilpst izcilības mobilitātes projektu (EIM) jomā, ar nosacījumu, ka tajos jāiesaista jauni partneri — vēlams no valstīm, kas mazāk pārstāvētas nolīgumos.

Kaut arī Komisija ņem vērā šo ieteikumu, tā nevar to īstenot, jo gan ASV, gan Kanādas iestādes ir atcēlušas divpusējos uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus.

5.5. Popularizēšana, izplatīšana un izmantošana

(17) Eiropas Savienībā būtu jāstiprina šo nolīgumu statuss, lai panāktu tādu pašu atpazīstamību kā zīmolam ATLANTIS ASV. Komisijai būtu jāveicina saskaņā ar nolīgumiem veikto darbību publicitāte, piemēram, atbalstot projektu koordinatoru ielūgumus, kas paredzēti, lai rosinātu ieinteresētās personas ar augstu sabiedrisko statusu piedalīties pasākumos.

ES un Kanādas programmai būtu noderīga lielāka atpazīstamība, lai palielinātu programmas izplatību un tās potenciālās iespējas panākt plašāku ietekmi. Lai to sasniegtu, būtu ieteicams īstenot novatoriskākus pasākumus un ieviest tādu nosaukumu, kas līdzinātos ATLANTIS, lai uzlabotu publicitāti un mārketingu; šāda nosaukuma piemērs varētu būt MAPLE (mobilitāte mācību apmaiņas transatlantiskajai veicināšanai) vai CHAMPLAIN (sadarbība, lai veicinātu lielāku transatlantisko mobilitāti izglītības un starptautisko tīklu jomā). Būtu arī ieteicams rīkot aptauju OCEANS tīklā par iespējamo nosaukumu, varbūt pat varētu sarīkot nelielu konkursu.

Lai gan Komisija atzīst, ka būtu vairāk jāpopularizē nolīgumi Eiropas Savienībā, tā nevar īstenot šo ieteikumu, jo gan ASV, gan Kanādas iestādes ir atcēlušas divpusējos uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus.

(18) Projektos gūto rezultātu izplatīšanas plāns būtu jāiekļauj projektu koordinatoru starpposma ziņojumā. Attiecībā projektiem, kuros ietilpst uz politiku vērsti pasākumi, komunikācijas plāns, paredzot preses relīzes, būtu jāizstrādā jau projekta sākumposmā. Valsts ierēdņi un citus projektu vadītāji varētu būt izplatīšanas darbību mērķauditorija. Jau pieteikumā varētu paredzēt prasību izstrādāt izplatīšanas/redzamības plānu.

Kopā ar EACEA Komisija izvērtēs, kā vislabāk risināt jautājumus attiecībā uz projektu un to rezultātu/sniegumu komunikāciju, redzamību un izplatīšanu attiecīgajām ieinteresētajām personām.

(19) Ieinteresētās personas vidējā un augstākā līmenī (iesaistīto valstu/štatū augstskolu/PIA iestāžu valsts mēroga organizācijas, starptautiskas organizācijas, ministrijas un citas ieinteresētās personas) būtu vairāk jāiesaista uz politiku vērstajos pasākumos, tās būtu vismaz jāinformē par šo projektu sākumu, gaitu un rezultātiem.

Papildus obligātajām ilgtspējības un izplatīšanas jomas stratēģijām Komisija jau mudināja uz politiku vērsto pasākumu veicinātājus iesaistīt arī attiecīgās ieinteresētās personas kā projektu partnerus un aicināja tos sistemātiski izplatīt projektos gūtos rezultātus šīm organizācijām un iestādēm.

(20) *OCEANS tīkls var sniegt ievērojamu atbalstu, lai popularizētu nolīgumus un izplatītu informāciju par tiem. EK un ASV un Kanādas federālajām iestādēm šādas tīkla darbības būtu aktīvi jāsekmē un jāatbalsta.*

Komisija ņem vērā šo ieteikumu.

(21) *Projektu vadītāju konference ir vienīgā nozīmīgā iespēja visiem dalībnieku sanākt kopā un apmainīties viedokļiem. Ir svarīgi, lai tā tiktu saglabāta.*

Komisija pilnībā piekrīt šim ieteikumam. Tomēr, tā kā tuvākajā nākotnē netiks atlasīti jauni divpusēji projekti, šādas konferences organizēšanas vajadzība ir mazinājusies.

(22) *Veicināt rezultātu izmantošanu starp izglītības iestādēm, piedāvājot tiešsaistes jautājumu un atbilžu rīku par vairāku iestāžu sadarbību. Šāds rīks ļautu ieinteresētajām personām vai "jaunajiem" pretendentiem mācīties no priekšgājēju pieredzes projektu iesniegšanā un īstenošanā un gūto rezultātu un sniegumu izplatīšanā.*

Skatīt komentārus par 2. un 13. ieteikumu.

6. SECINĀJUMI

Komisija piekrīt vispārējā novērtējumā paustajam viedoklim, ka nolīgumi ir ļoti būtiski un atbilst gan tajos paredzētajiem vispārējiem, gan konkrētiem mērķiem, jo īpaši ņemot vērā ES centienus palielināt tās nozīmi pasaules mērogā un LESD 165. un 166. pantā izklāstītos mērķus.

Nolīgumi būtiski nepārklājas un nav pretrunā ar virkni ES attiecīgo iniciatīvu, un tie sniedz nozīmīgus un jūtamus ieguvumus studentiem, mācībspēkiem un iestādēm. Līdz ar pieteikumu skaita būtisku palielināšanos gan 2009. gadā, gan 2010. gadā arī ieinteresēto personu interese par nolīgumiem nemitīgi pieaug. Bez ES un ASV vai Kanādas piešķirtā finansējuma lielākā daļa darbību nebūtu tikušas īstenotas.

Tā kā nolīgumi ir salīdzinoši rentabli, pateicoties to divpusējā finansējuma aspektam, kam ir ievērojama pievienotā vērtība stratēģiskā līmenī, tos var uzskatīt par paraugu citām industrializētām un augstu ienākumu līmeni sasniegušām valstīm.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija pauž nožēlu, ka pēkšņi tikušas pārtrauktas galvenās sadarbības darbības, ko īsteno saskaņā ar abiem nolīgumiem. Vērtētāji izstrādāja vairākus ierosinājumus, kā pilnveidot konkrētus programmu aspektus, tomēr nekonstatēja būtiskus trūkumus. Komisija jau ir sākusi rīkoties saistībā ar dažiem izteiktajiem ierosinājumiem un ņems vērā arī citus ierosinājumus, kā norādīts iepriekš.